Tres rosea: poezie-debuut an drie Antilliaansen

WILLEMSTAD. – Het ziet er naar uit dat de Antilliaanse vrouw eindelijk uit haar eindeloze winterslaap of beter gezegd zomerslaap begint te ontwaken. Waar na de gedichten en verhalen van Nilda Pinto, weinig of geen publicaties in het Papiaments verschenen, geschreven door Antilliaansen, zullen vanavond drie dames een gedichtenbundel "Tres rosea" introduceren. Alle drie schrijven zij sinds geruime tijd gedichten maar het heeft even geduurd voordat zij hun drempelvrees overwonnen en hun gedichten aan de openbaarheid durfden prijs te geven. Het is zeker niet overdreven als Sonia Garmers, Nydia Ecury en Mila Palm zeggen dat er moed voor nodig was. Men moet inderdaad over een behoorlijke dosis moed beschikken om in deze kleine gemeenschap waar iedereen zich geroepen voelt zich met de meest intieme aangelegenheden van anderen te bemoeien (en dit helaas niet in positieve zin), gedichten te schrijven waarin men vaak zijn diepste innerlijk blootlegt. Des te meer kan men bewondering opbrengen voor deze schrijfsters wanneer men zich realiseert dat men in onze gemeenschap nog steeds zeer snel klaarstaat om een vrouw te beoordelen en te veroordelen. Merkwaardig genoeg gebeurt dit ook door eigen seksgenoten. Toch hebben deze drie vrouwen het aangedurfd ervoor uit te komen dat ze zich soms eenzaam voelen, zich weleens afvragen wat de zin van het leven is. Net als ieder mens zien zij zich vaak teleurgesteld in hun medemens en in zichzelf en als ieder ander hebben ze weleens wanhopig verlangd naar liefde en iemand waarmee ze uit konden praten. Iedereen heeft in zijn leven regelmatig zulke momenten; ; alleen we praten er liefst niet over, stoppen het zo diep mogelijk weg, komen er niet voor uit. Misschien bang voor onbegrip sluit iedereen zich angstvallig af voor de ander. Een spreuk waarin dit prachtig onder woorden is gebracht zegt: „The mass of men lead lives of quiet desperation". De schrijfsters van de gedichtenbundel Tres rosea hebben één gemeenschappelijke wens: Dat men zichzelf en zijn problemen zal herkennen in hun gedichten en er troost en moed uitputten en dat meer vrouwen de moed mogen opbrengen te publiceren.

Deze drie hebben in ieder geval een enorme steun aan elkaar gehad en bovendien aan Elis Juliana die zich tijd noch moeite spaarde om ze met raad en daad bij te staan. Vanavond zal in landhuis Bloemhof met achtergrondmuziek van het Salsbach trio elk van de dichteressen één van haar gedichten aan een aantal genodigden voordragen.

De gedichtenbundel is uitgegeven door het Cultureel Centrum Curaçao.

Mila Palm: „Ik hoop maar dat men onze gedichten begrijpt".

MILA PALM is pas zeer recent begonnen de door haar geschreven gedichten te bewaren. Dit nadat zij ze had laten lezen aan twee mensen „die het konden weten" en die haar produkten best de moeite waard vonden. Onderwijzeres van beroep schreef ze haar eerste gedichten naar aanleiding van incidenten en situaties in de klas. Zo was er een meisje dat altijd maar op de duim zoog. Om haar er vanaf te helpen schreef Mila een grappig gedicht dat de hele klas begon op te dreunen als het leerlingetje haar belofte vergat en de vinger weer in de mond stopte. Hoewel ze ook korte verhalen schreef concentreerde ze zich toch het liefst op gedichten. „Als ik een gedicht goed op papier heb staan geeft me dat altijd een zekere bevrijding, een gevoel van opluchting. Ik heb een periode gehad waarin ik erg gedeprimeerd was en mijn gedichten hebben me toen enorm geholpen. Nu achteraf kan ik er soms om lachen, maar toen was ik erg blij dat ik mijn gevoelens op papier kon uiten".

Mila is vast van plan te blijven publiceren. „Ik geloof dat in mijn gedichten ook een boodschap zit voor vele andere mensen, met name voor de vrouwen. Ik hoop maar dat ze het begrijpen. Vrouwen moeten de durf opbrengen zich te uiten. Ik heb al ontzettend veel kritiek gehad op een paar gedichten van mij die in de krant werden gepubliceerd. Zoals ik overigens wel verwacht had is men er van alles achter gaan zoeken en dan blijkt plotseling dat mensen die doorgaans zeer passief zijn een buitengewone aktiviteit ontwikkelen.

Maar ik hou er hoe dan ook niet mee op. Mila, zelf afkomstig uit een gelukkig gezin van elf kinderen is getrouwd en heeft vier zonen, waarvan de jongste zes en de oudste twaalf is. Ze staat iedere ochtend voor een klas kinderen van de kinderafdeling van het ziekenhuis waaraan ze individueel onderwijs moet geven. Ze is actief op sociaal terrein; kan niet nalaten te helpen waar ze kan. Zo is zij bijvoorbeeld één van de madrina's bij een careda die in verband met de actie „Cas pa nos tur" door pater Brenneker werden opgezet. Haar hobbies zijn haar kinderen, haar beroep, lezen, dansen en toneelspelen. Haar laatste belangrijke rol was de hoofdfiguur in het stuk „E rosa tatuá".

Prisonero

Kon mi por
splika hende
di kon mi wowonan
ta pari awa
pió ku konenchi
ta pari yu?

Kon mi por
splika hende
ku mi paden
ta rebeldiá
pió ku ora
boz ta grita
den mal tem?

Mi'n por
hunga skonde
ku mi bida

Mi ke ta
mi mes

Mi ke sintimi
sin kadena
y sin frena

Pa mi wowo
keda
sin pari awa

Pa mi kalma
mi paden

Pa porfin
mi biba
sin skonde
nada!

MILA PALM

SONIA GARMERS op het rste gezicht altijd vrolijk en edlachs. Bij nader contact ijkt ze een alles behalve makkelijk leven achter de rug hebben, maar blijkt ondanks ar eigen problemen altijd reid zich te verdiepen in de beilijkheden van anderen. Zij aat na haar scheiding alleen or de opvoeding van haar vier chters waarvan de jongste ht en de oudste achttien. nia heeft zich reeds bekendid verworven door diverse nderboeken als Tantan Nini ta nta, Conta cuenta en Un acutu yen di cuenta. Verder eeft ze drie kookboeken met ntilliaaanse recepten op haar aam staan. Haar eerste kinderoek dateert al van 1955. Met e publicatie van gedichten is ze 967 begonnen, ondermeer in et blad La Cruz. In tegenstelng tot Mila die het liefst chrijft als haar kinderen om aar heen zijn, kan Sonia zich eter uiten als het doodstil in uis is. Ze heeft dan de erkwaardige gewoonte om anguit op de vloer te gaan iggen met een schrijfmachine oor zich. Volgens haar komt e beste inspiratie alleen in deze ouding. Over haar gedichten: „Ik weet dat er meer Antilliaanse vrouwen zijn die heel goede gedichten schrijven maar niet durven publiceren uit angst voor eventuele praatjes en onbegrip.

Mijn eigen ervaring is dat men steeds naar het negatieve achter e gedichten probeert te speuren. Maar als we nooit de moed opbrengen om die mentaliteit te trotseren komen we er nooit. Als een man getrouwd of niet over vrouwen schrijft, hun schoonheid bezingt, zijn verlangens en liefde onder woorden brengt wordt hij door iedereen toegejuicht. Men vindt hem fantastisch en hij heeft zijn mannelijkheid slechts bevestigd. Een vrouw die ook maar durft te suggereren dat ze een man bewondert of op hem verliefd is wordt het mikpunt van spot en wordt niet zelden voor slet uitgemaakt. Waarom? Ik ben niet van plan me daarbij neer te leggen. Wij moeten ons ontworstelen uit het harnas en de rol die ons altijd is opgedrongen". De hobbies van Sonia: haar kinderen en een echt goed gesprek voeren.

Si ó no?

Mi ke stĩma
perde
mi kabes
den stimashon
Miedu. . .
Miedu
ta wanta
mi
Mi'n ke hanja
disilushon.

SONIA GARMERS

Sonia Garmers: „Wij moeten ons ontworstelen van de rol die ons is opgedrongen".

NYDIA ECURY: „of mijn gedichten andere mensen iets zullen zeggen weet ik niet. Ik weet alleen dat ik ze uit het diepst van mijn hart heb geschreven en dat ik er zelf heel veel aan heb gehad". Haar eerste gedicht schreef ze in 1957: Dolo di berde. Ze schrijft het beste als ze zich triest voelt.

„Als ik een gedicht klaar heb voel ik me net als een vrouw die pas een kind ter wereld heeft gebracht. Dat eerste gedicht bijvoorbeeld heb ik geschreven toen ik in een put van droefheid zat. Sindsdien ben ik met korte tussenpozen blijven schrijven".

Ze zegt heel lang geaarzeld te hebben met de publicatie van haar gedichten, juist omdat ze zoveel voor haar betekenen. Ik hoop maar dat andere vrouwen iets zullen hebben aan de wetenschap dat er nog meer zijn die hetzelfde hebben meegemaakt als zij. Nydia werd op Aruba geboren uit een gezin van dertien kinderen. Zelf heeft ze twee kinderen, een dochter van zeven en een zoon van tien en zegt: „mijn kinderen geven inhoud aan mijn leven en zij zijn het die me steeds stimuleren om verder te gaan". Zij is lerares m.o.-engels. Haar hobbies zijn naaien, koken en toneel. Zelf heeft ze vaak op de planken gestaan en ze heeft ook verschillende stukken vertaald voor de toneelvereniging Thalia waar ze lid van is. Tot slot: „ik vréét Engelse literatuur".

Nydia Ecury: „mijn kinderen geven inhoud aan mijn leven. . . . "

Deseo

Ay,
mi tin
gan'i drumi
sosegá
peg'un
soño duru,
lubida. . .
sin bolbe
lamta
sofoka
ni mi alma
ni mi kurpa
ni n'è mund'aki
ni na ningun
otro.

Drumi,
drumi so. . .
Drumi,
lubida. . .
Drumi disolvé
bira nada
disparsé
Drumi
bira nada
nada. . .
nada. . .

NYDIA ECURY